

VIINAPUUDE SÜGISLÕIKUS JA KATMINE

Jaan Kivistik

Õppepäev 31.10.2008
Viimane muutmine 22.10.2011

VIINAPUU MAAPEALSED OSAD

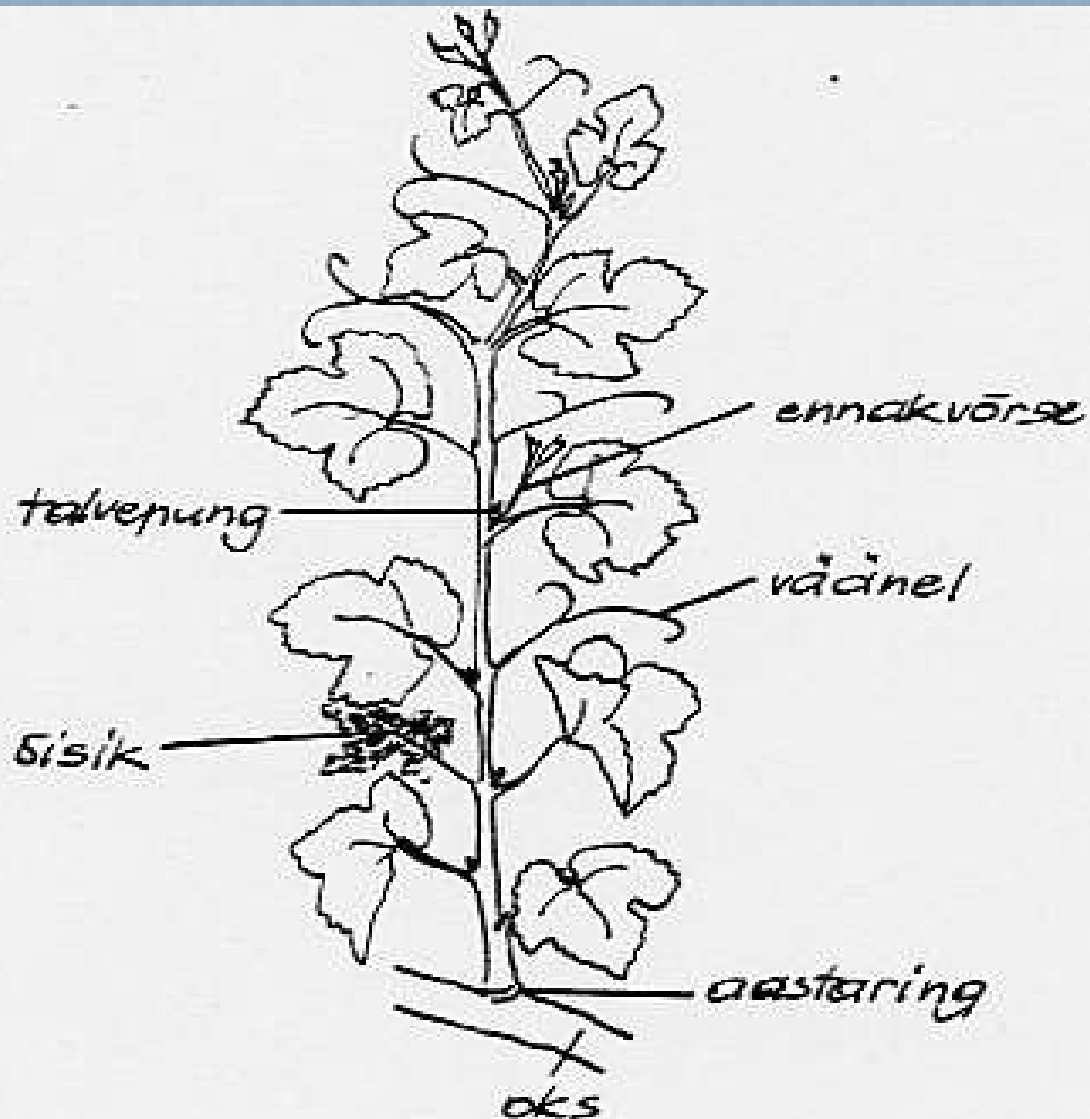
Viimase aasta juurdekasvud:

- võrsed (suvel – lehtedega)
- üheaastased oksad (talvel - pungadega)

Vanemad oksad (kestendava koorega
– neile kinnituvad külgoxjad)

VÕRSE – pungast arenenud lehtedega suvine kasv.

Võrse kasvab
tipust ja haruneb
ennakvõrsetest.

Joomis 2. Viinapuu võrse

VÕRSE ARENEMINE

- **Kasv** tipust
- **Harunemine** ennakvõrsumise teel
- **Puitumine** alates maikuust
- **Korgistumine** alates septembrist
- **Lehtede varisemine** alates oktoobrist või pärast öökülmi

KAHE- JA ÜHEAASTANE OKS

VILJAKANDNUD OKS KORGISTUMATA VÕRSETEGA

ÕIGE LÕIKUSAEG – MITTE RUTATA

- 2 nädalat pärast lehestiku kadumist – kui pole öökülmi, siis novembris
- Külmakindlaid sorte võib lõigata kuni aasta lõpuni
- Kevadtalvine lõikus põhjustab kevadel tugeva mahlaajooksu

TÖÖRIISTAD

- Liugteradega (möödalõikavate teradega) aiakäärid
- Nugasaag
- Nöör, puutikud ja kirves okste mahapainutamiseks
- Labidas muldamiseks

LÕIKEVÕTTED

- **Kärpimine** (üheaastase oksa lühendamise) – sõlme kohalt, jäetakse sõlmevahe pikkune tüügas
- **Harvendus- ja noorenduslõige** (lõige harunemiskohalt) – võimalikult ligidalt (või jätta tüügas)

LÕIKAMISE PÕHIMÕTTED

- Hästi talvitub vaid korgistunud üheaastane oks
- Jämedam üheaastane oks annab rohkem saaki
- Vanem oks on külmakindlam, kuid temal on kahjustajaid (baktervähk, kilptäid) ja paranemata haavu, mis takistavad aineringlust

ÕIE- JA KASVUPUNGAD pole väliselt eristatavad

- Õiepungadest arenenud võrsetel on alumistel sõlmedel õisikud, ülemistel väänlad
- Kasvupungadest arenenud võrsetel õisikuid pole, nende asemel on väänlad
- Õiepungad on jämedamate okste alumises osas

KUS ASUVAD ÕIEPUNGAD?

- Pikka lõikust **nõudvatel sortidel** on oksa alumises osas ainult kasvupungad. Viljaoksale tuleb jätta üle 5 punga.
- Lühikese lõikusega **leppivatel sortidel** (paljud meie sordid) on õiepungad ka oksa kõige alumises osas. Oksad võib kärpida pärast 2-3. punga.

LÜHIKESE LÕIKUSEGA LEPPIV SORT

LÜHIKE LÕIKUSVIIS

(propageeritakse [Roogoja talu](#) kodulehel)

EELISED:

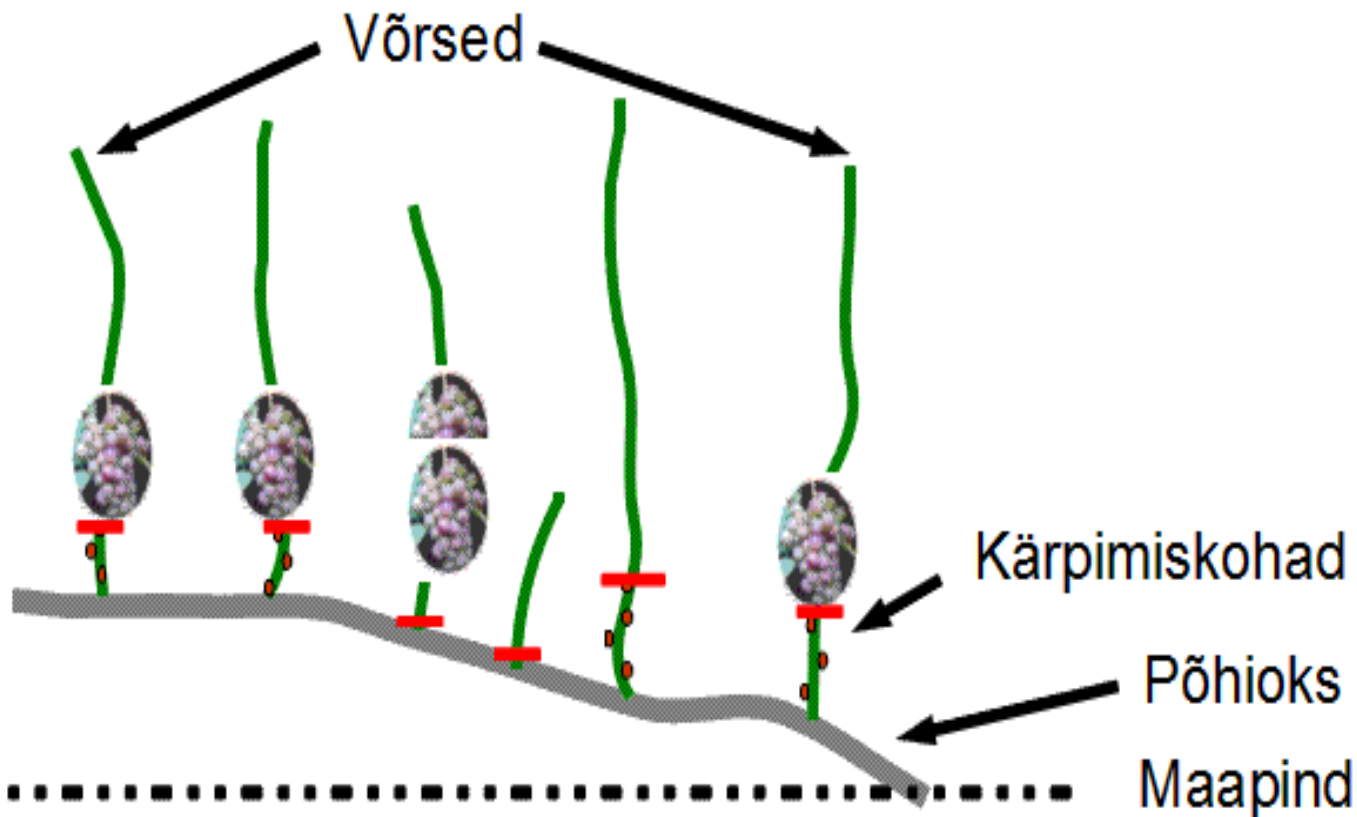
- Võrse alumised pungad on talveks paremini valmistunud
- Mitmeaastased oksad on külmakindlamad

PUUDUSED:

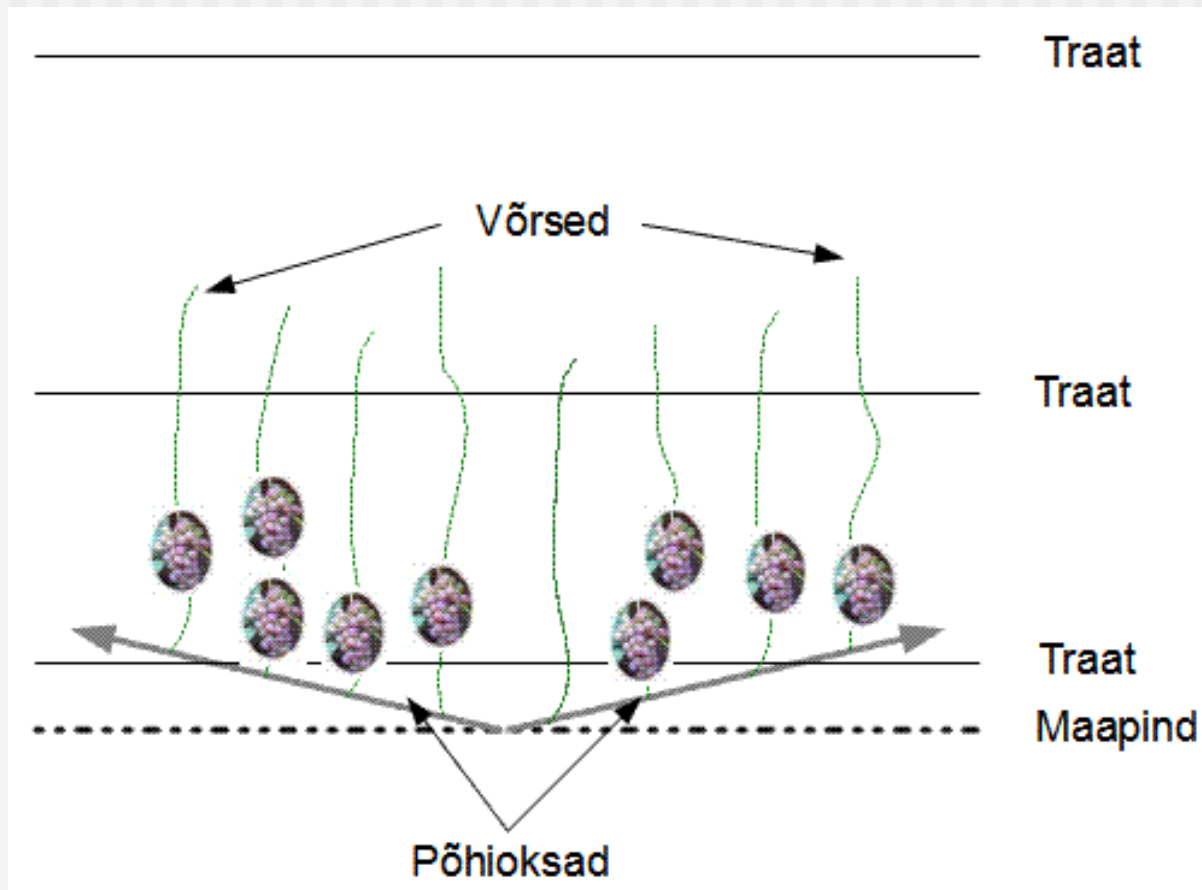
- Võimalik vaid teatud sortidel
- Mitmeaastastel okstel esineb taimekahjustusi

LÜHIKE LÕIKUSVIIS

kärpimine pärast 2-3. punga

KUJUNDUSVORM MADAL KORDDOON (kasutatud J.Eensalu viinamäel)

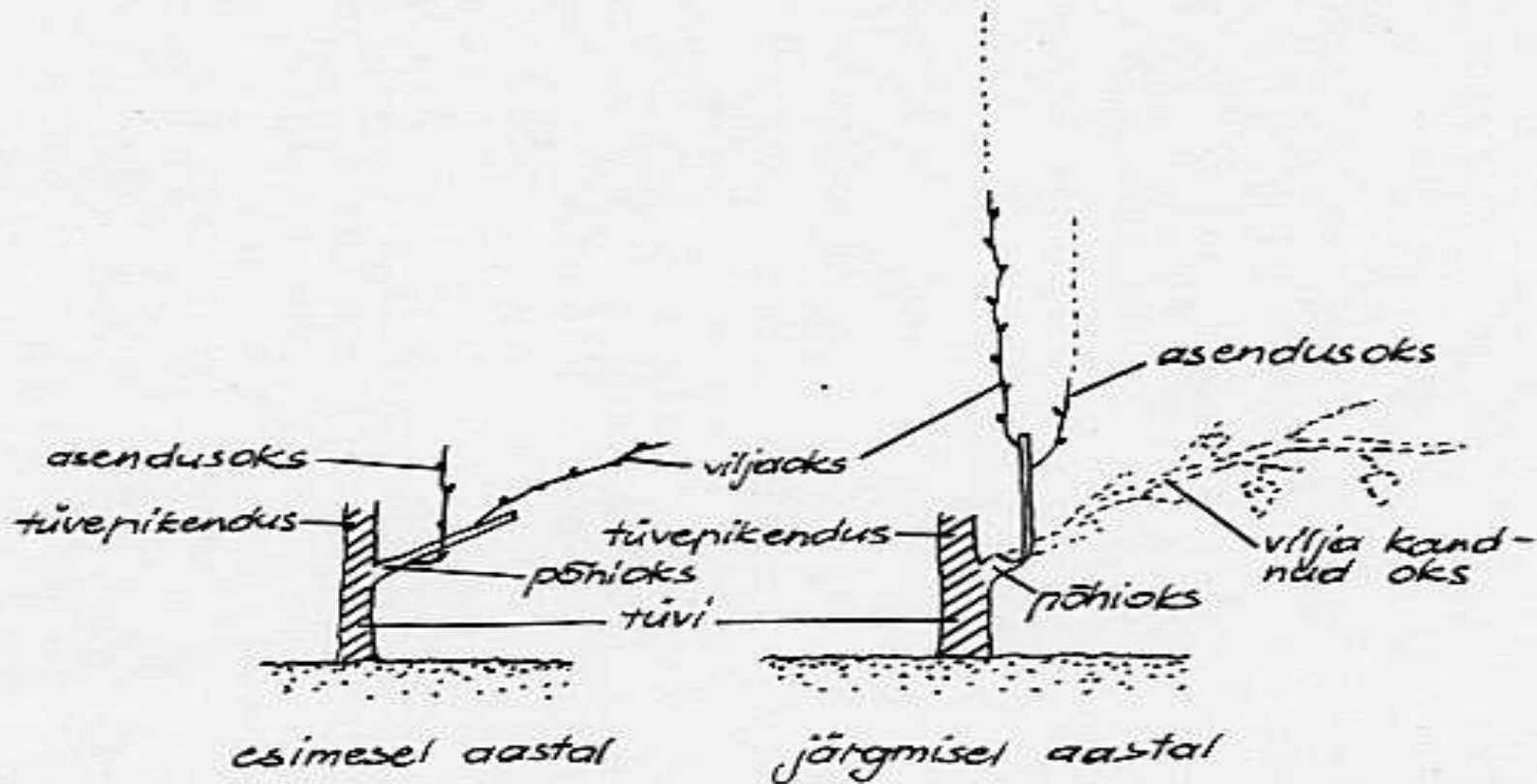

TRADITSIOONILINE LÕIKUSVIIS

Taimele jäetakse kaheksaokkaid oksid:

- **Viljaoksad** 5-10 pungaga – neil kasvavad järgmisel suvel viljakandvad võrsed
- **Asendusoksad** 2-3 pungaga – neil kasvavad järgmisel suvel pikad õisikuteta asendusvõrsed

PÕHIOKSA LÕIKUS KAHEL JÄRGNEVAL SÜGISEL

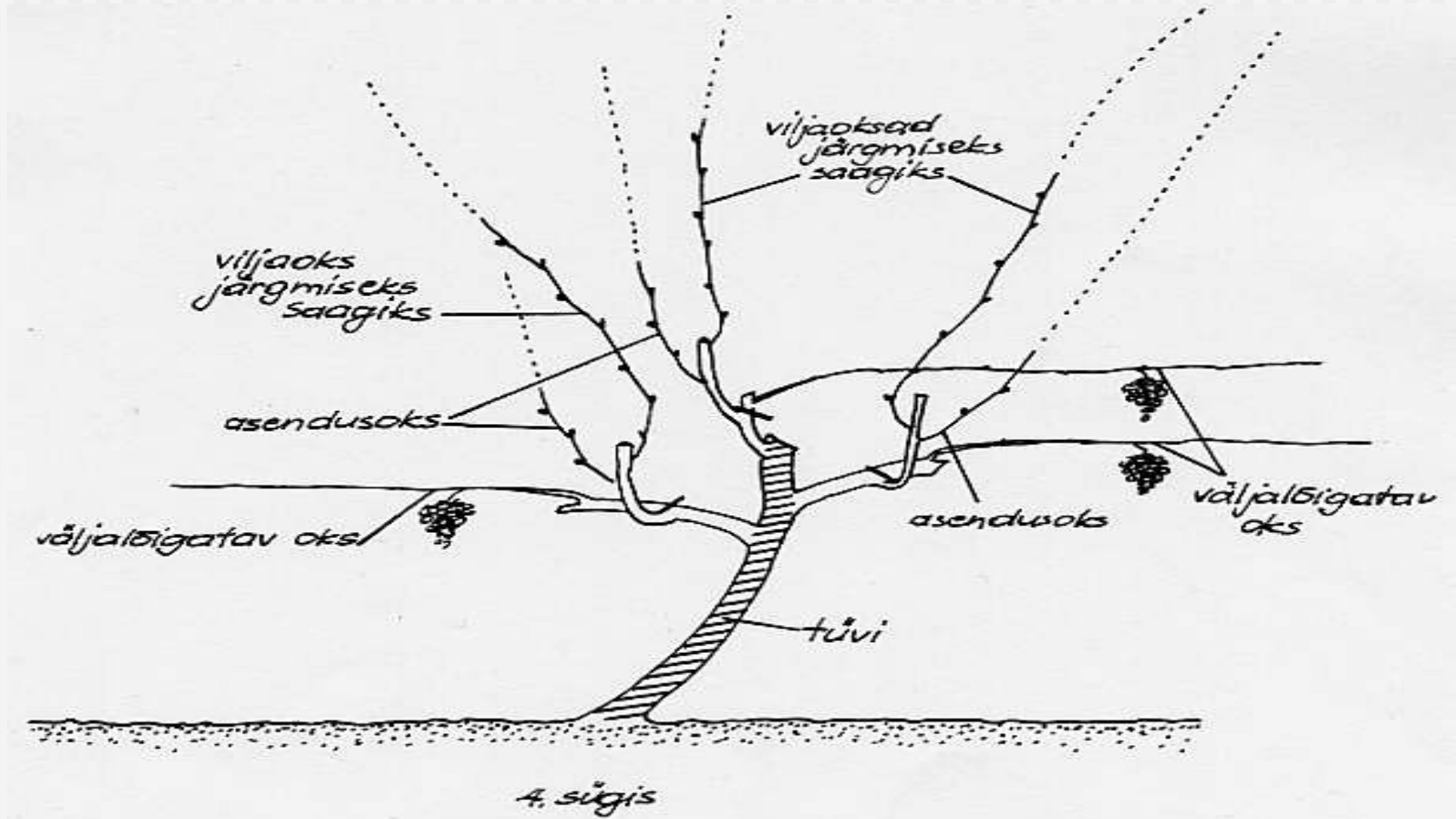

Joonis 17. Põhioksa sügisene lõikamine

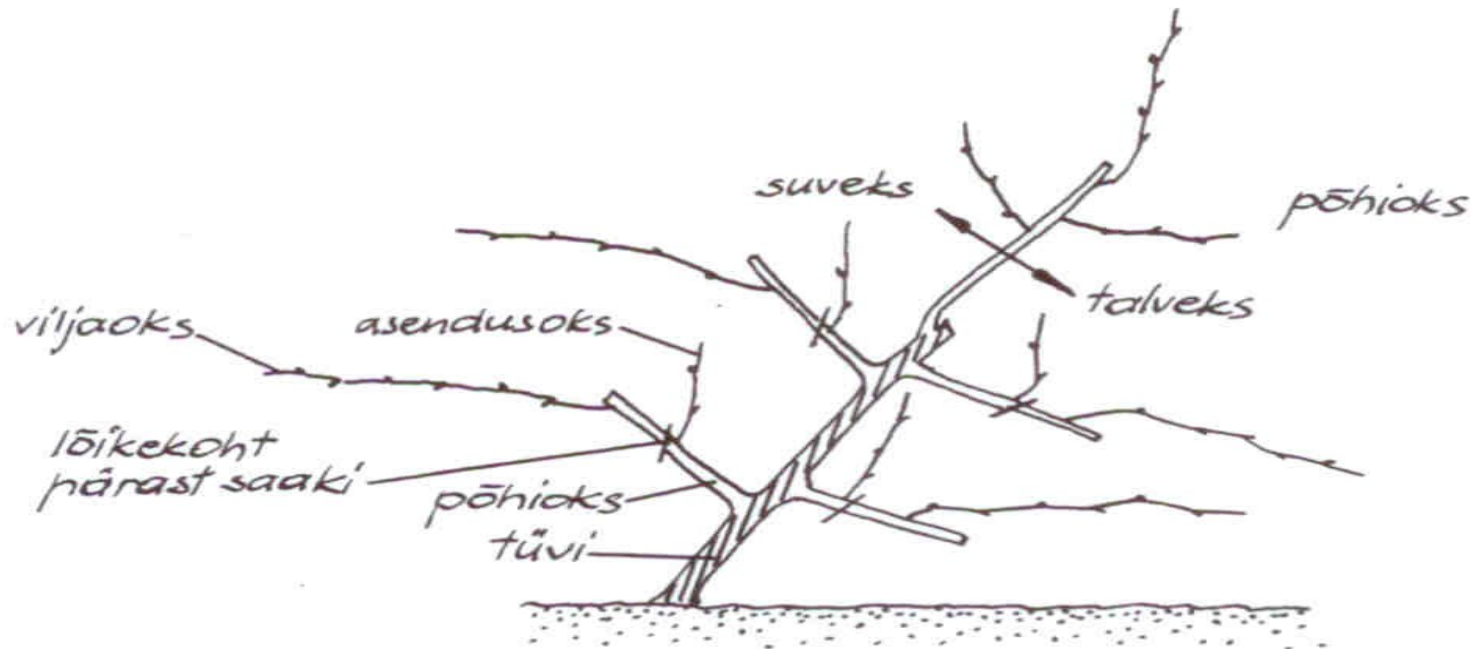
TRADITSIOONILISI KUJUNDUSVORME

- Lehvikukujuline põõsas või põõsaspuu
- Püst- ja rõhtnööripuu
- Guyot' vormid
- Asendusoksteta vormid - Sylvoz

LEHVIKUKUJULINE PÕÕSASPUU

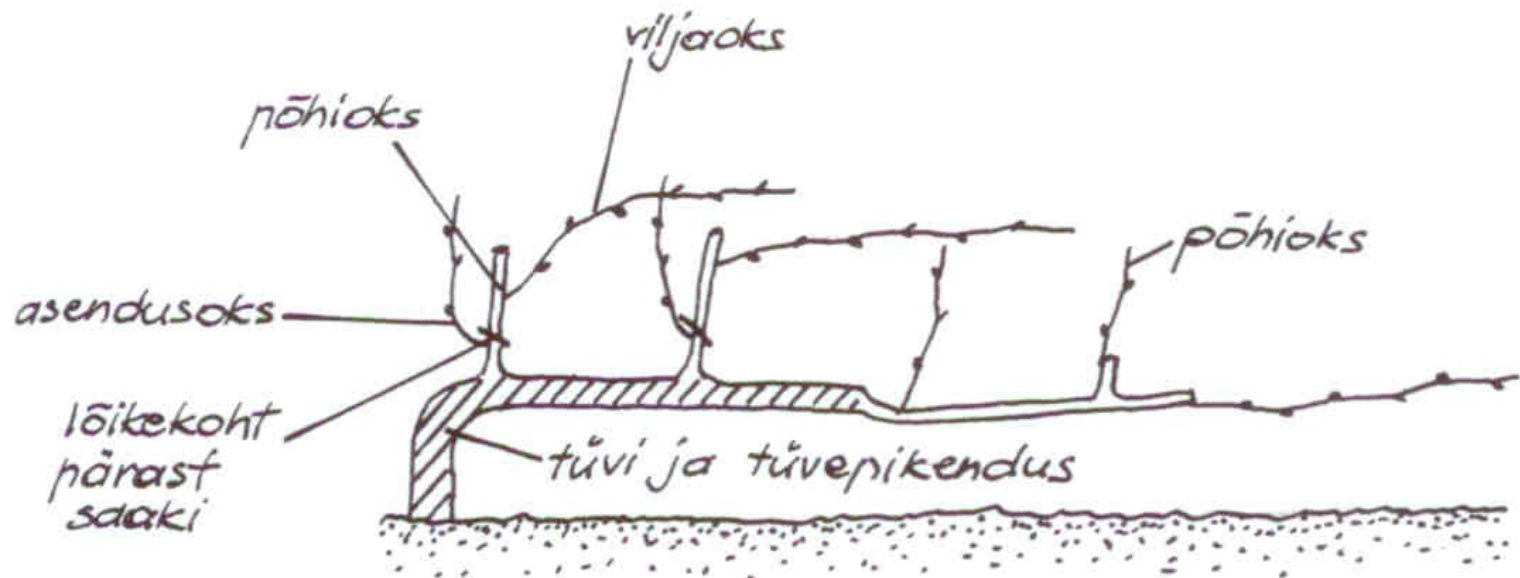

PÜST-NÖÖRPUU

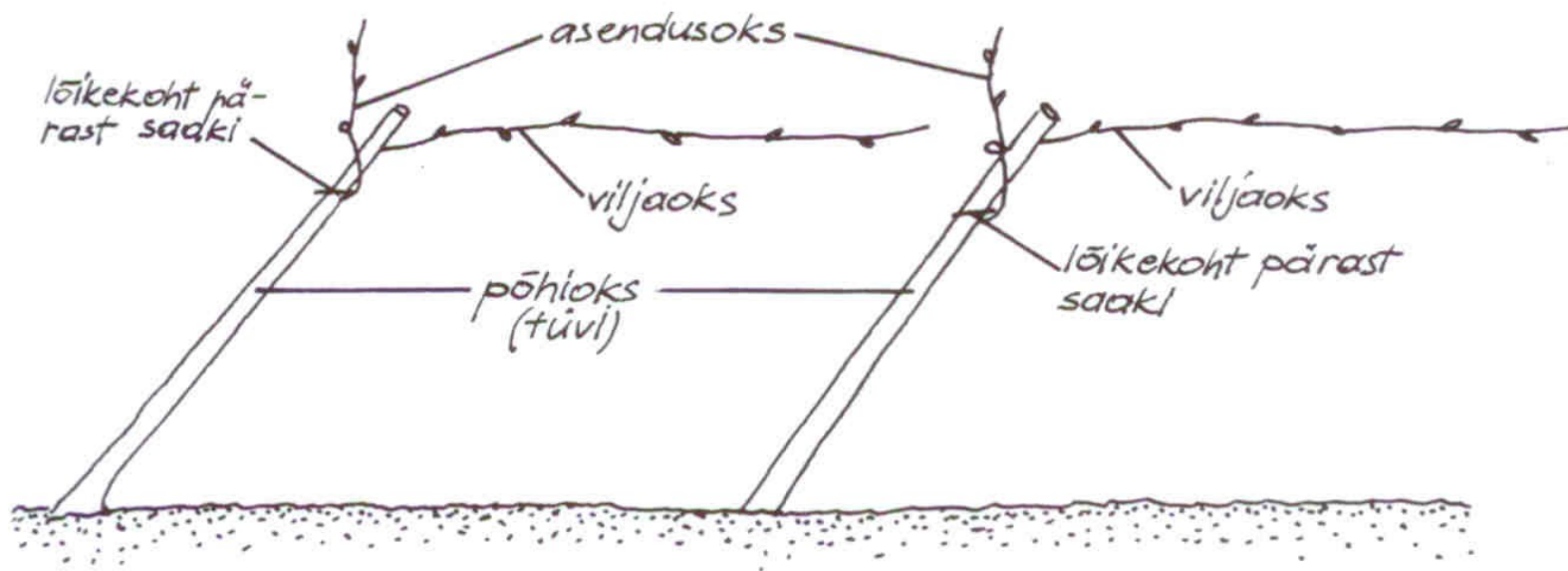
Joomis 10. Püst-nöörpuu pärast kolmandat rinde põhiokste valikut

RÕHT-NÖÖRPUU

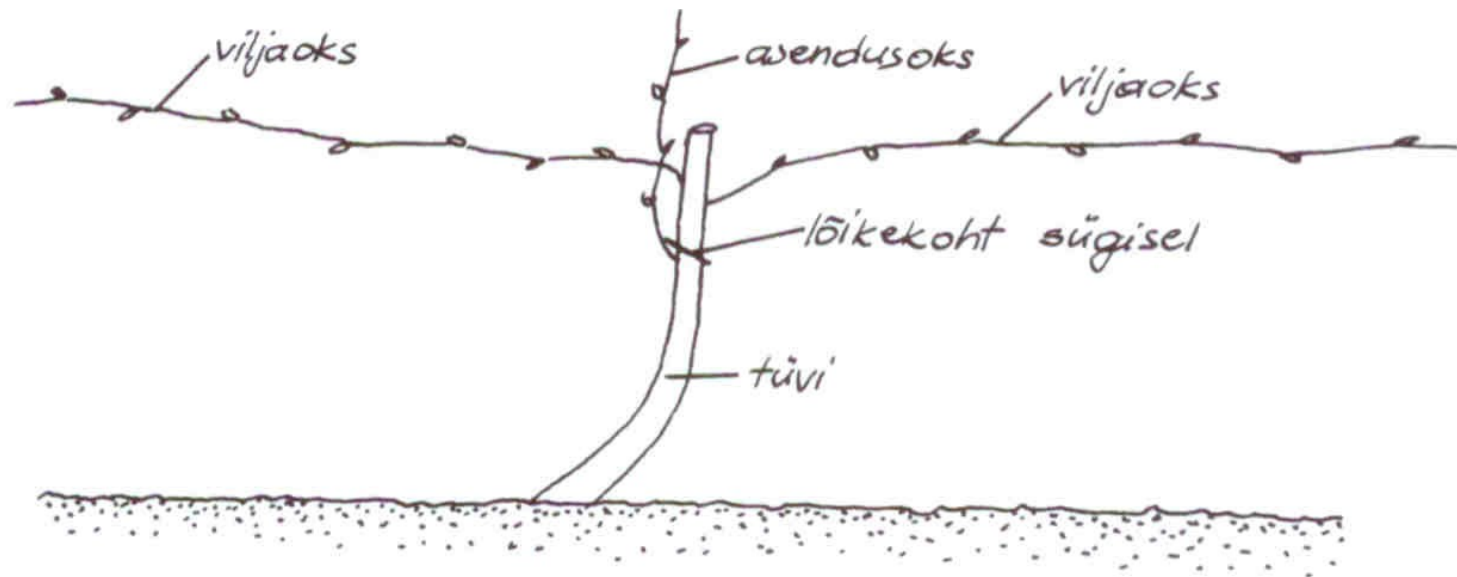
Joomis A. Rõht-nöörpuu pärast neljanda põhioksa valikut

ÜHEÕLALINE GUYOT VORM

Joonis 12. Üheõlaline Guyot vorm

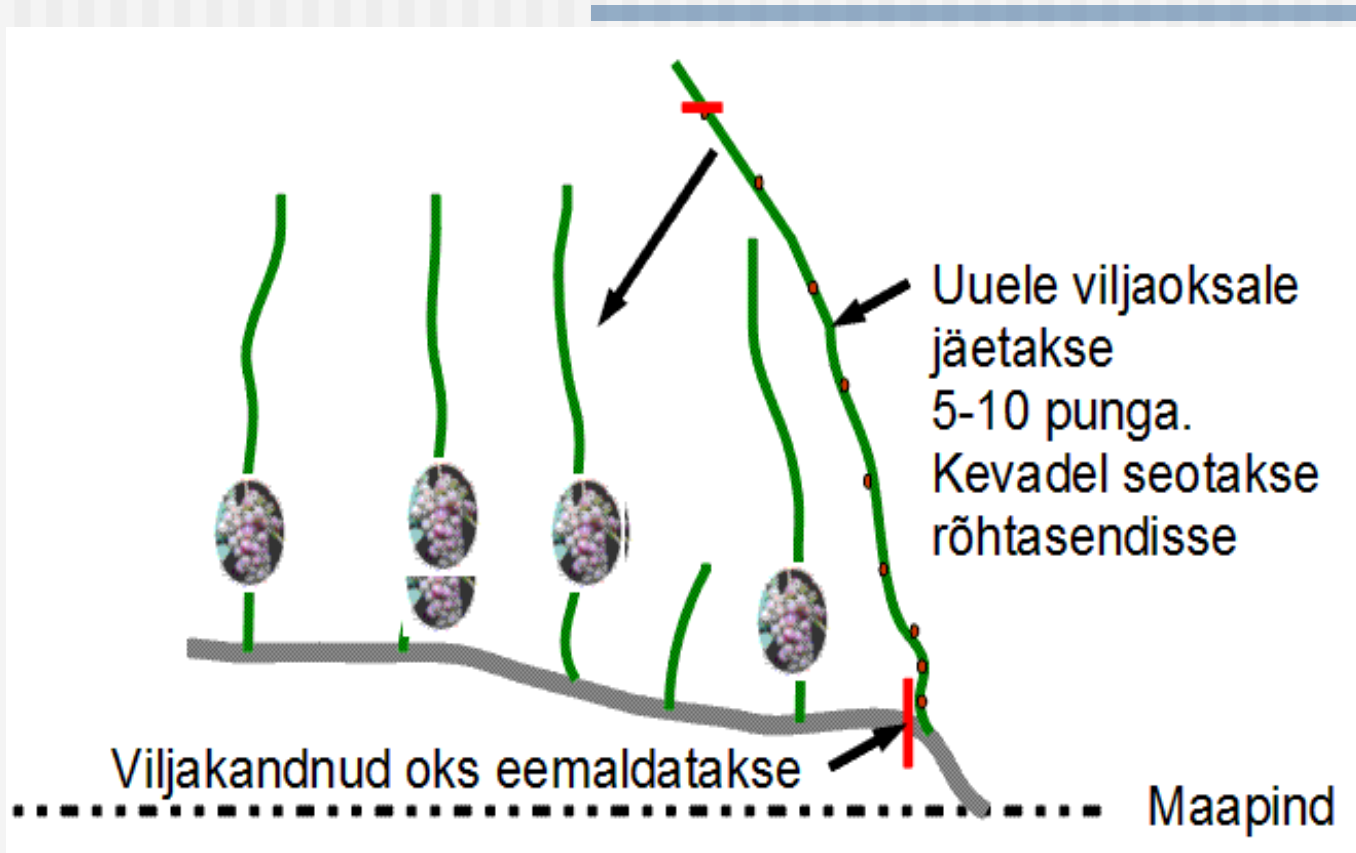
KAHEÕLALINE GUYOT VORM

Joonis 13. Kaheõlaline Guyot vorm

PIKK LÕIKUSVIIS

(viljakandmiseks jäetakse 5-15 pungaga oksad)

KUIDAS LÕIGATA SEDA PÕHIOKSA?

ASENDUSOKSTETA KUJUNDUSVORME

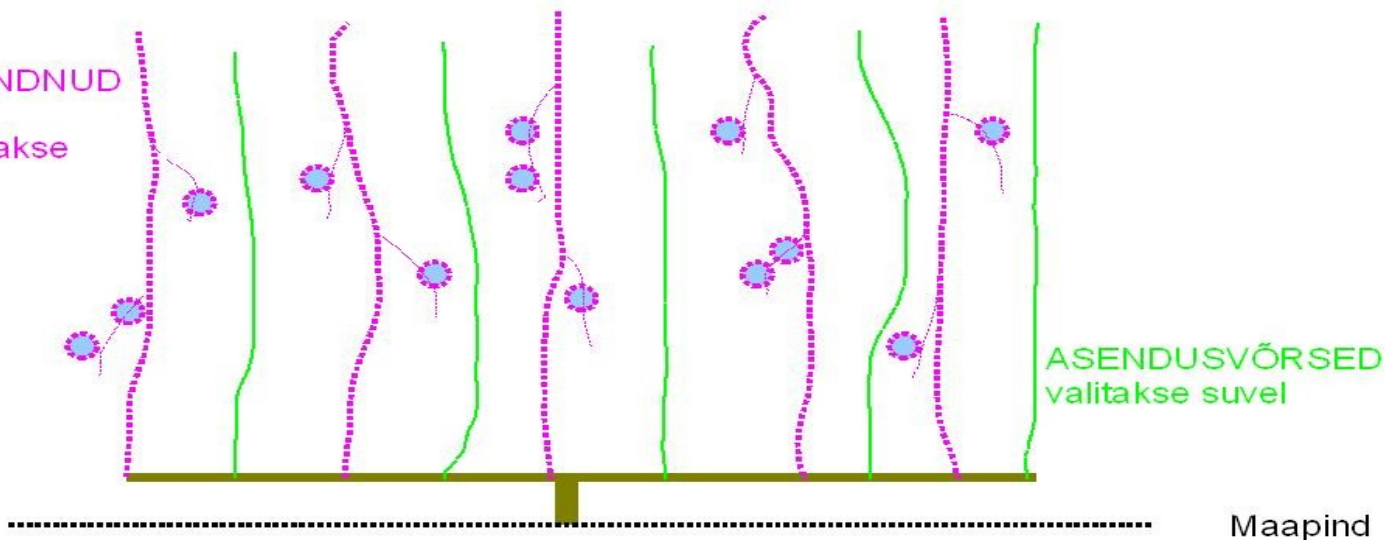
pika lõikusviisi jaoks

- R. Ráni pikk lõikusviis – viljakandnud oksad eemaldatakse, alles jäävad suvel valitud asendusvõrsed
- Sylvoz – asendusvõrse valitakse rippuva või rõhtsa pika viljaoksa alumiste võrsete seast

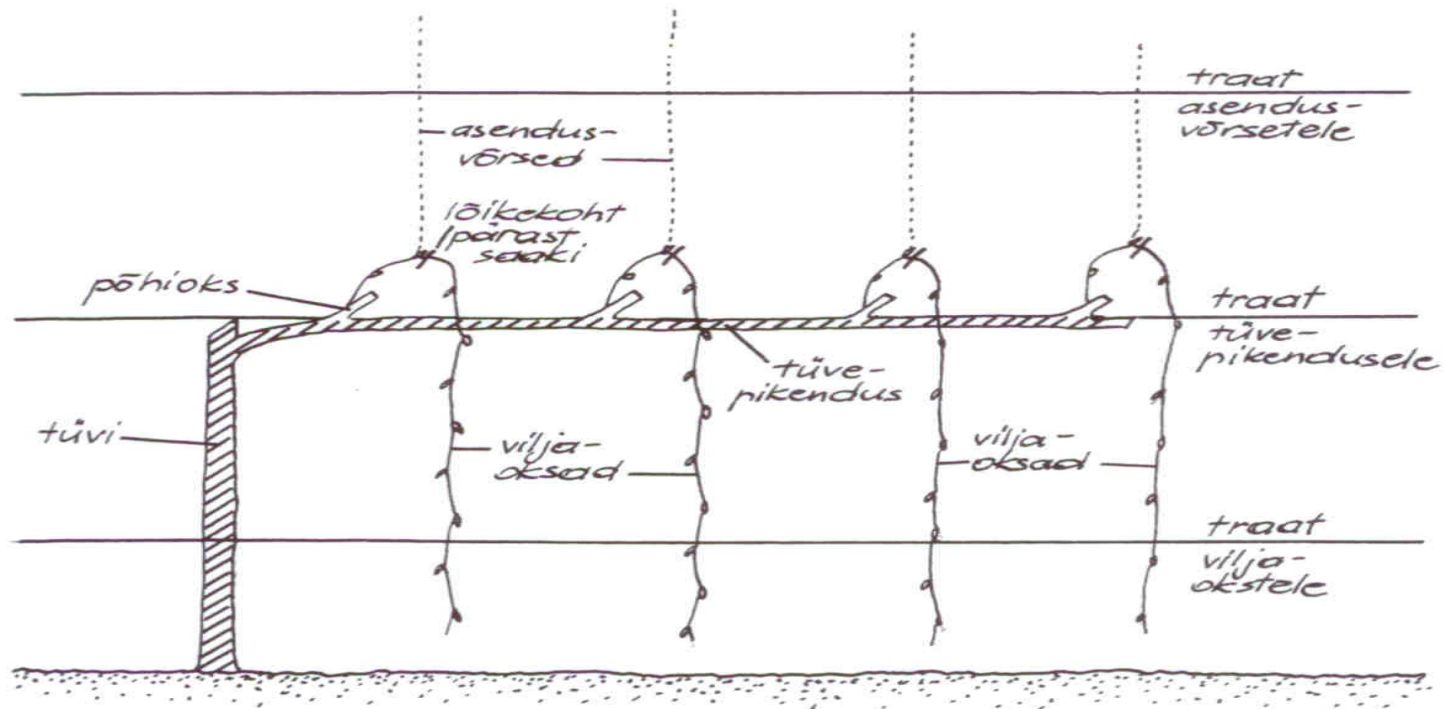
R.RÄNI LÕIKUSVIIS

sarnaneb vaarikate lõikamisega

VILJAKANDNUD
OKSAD
eemaldatakse
sügisel

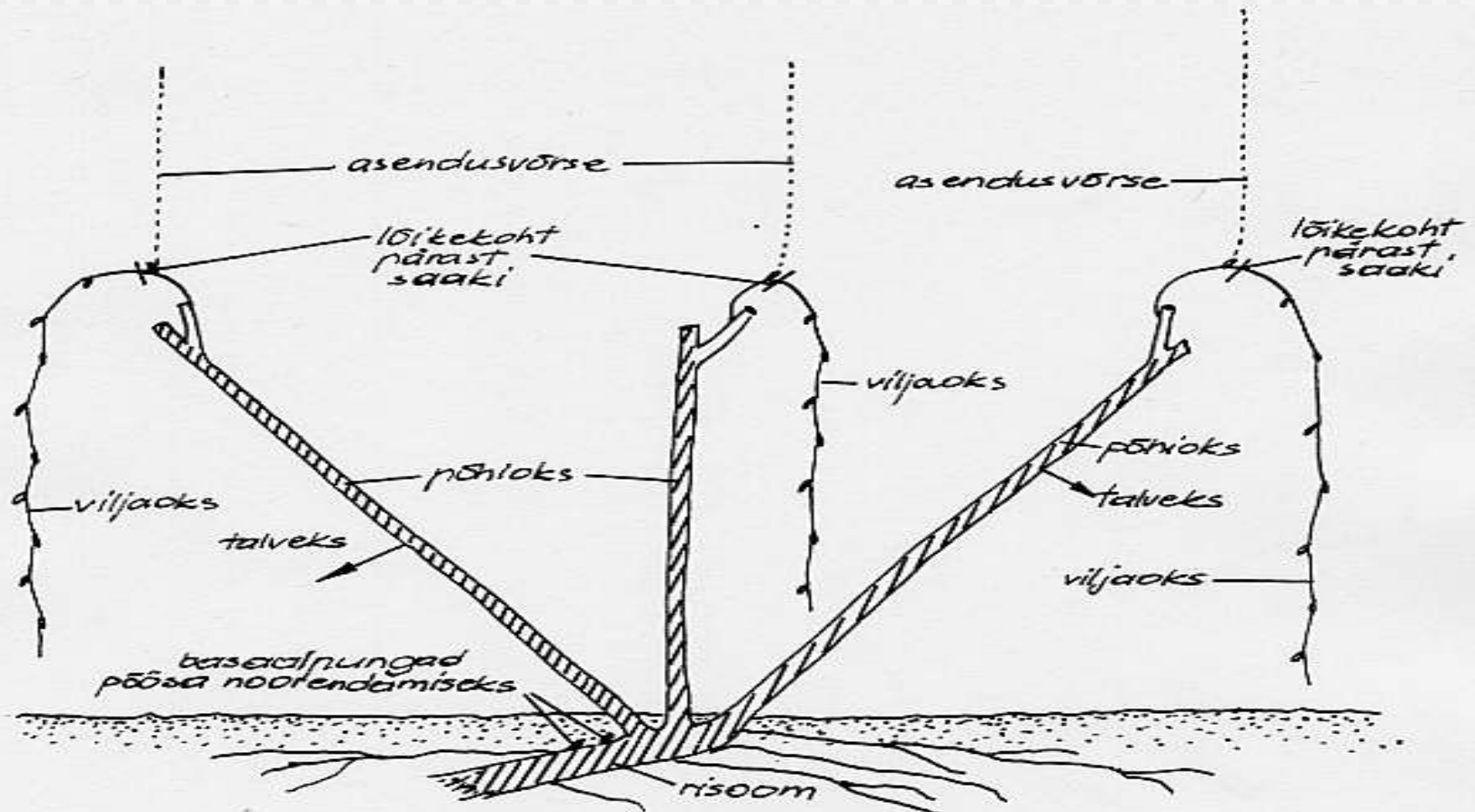

SYLVOZ-KORDDOON

Joonis 14. Sylvoz-kordoon

KOLMEHARULINE SYLVOZ-PÕÕSAS

Joonis 15. Kolmeharuline sylvoz-põõsas

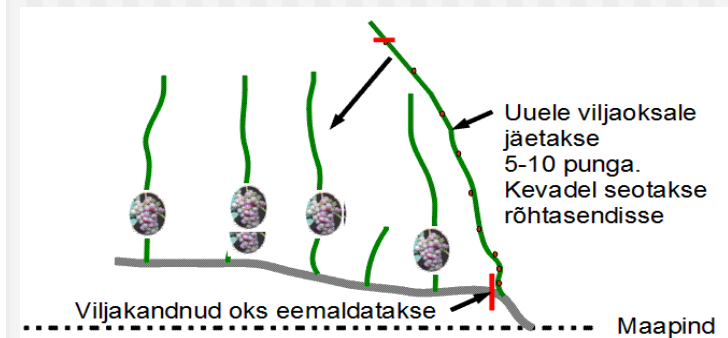
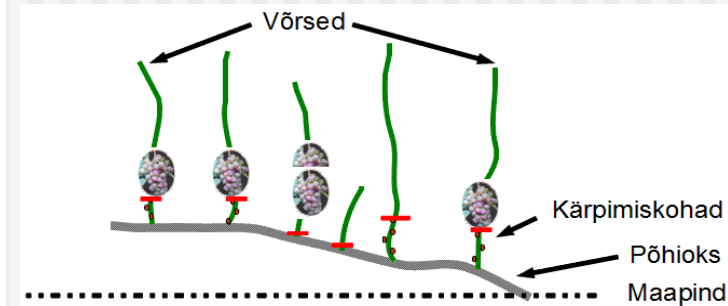
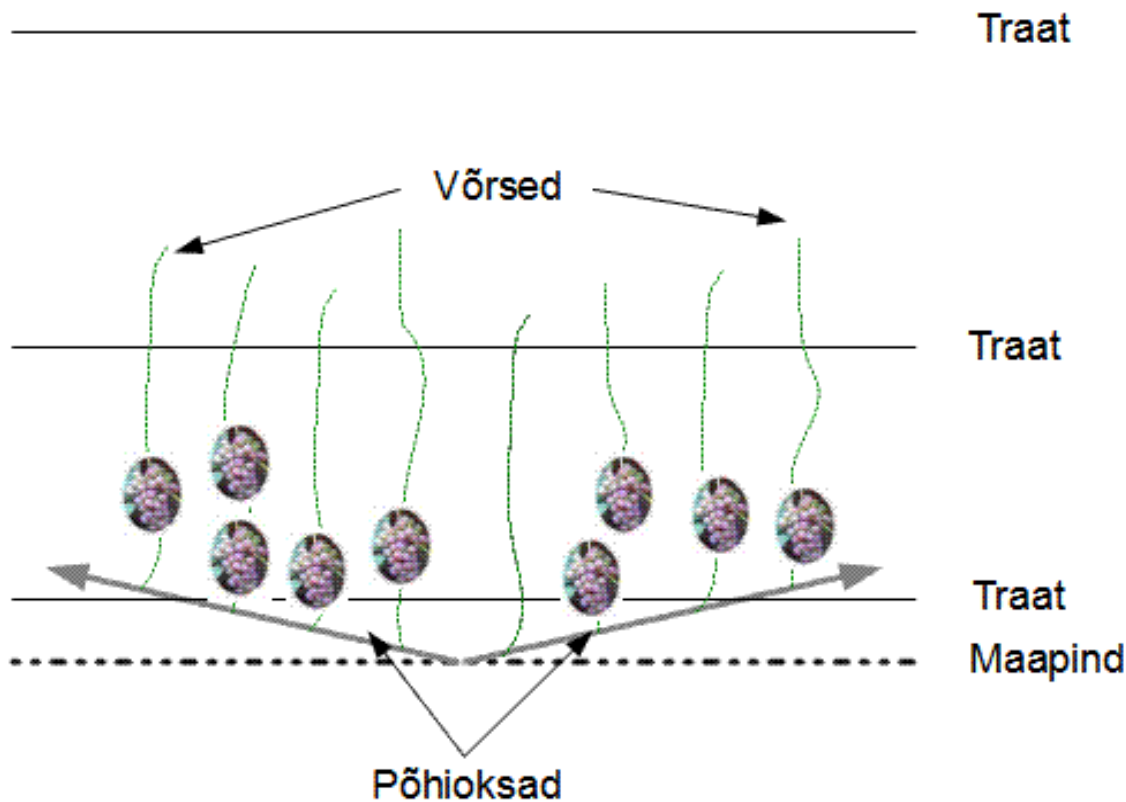
SOOVITATAVAID KUJUNDUSVORME

kasutada saab lühikest või pikka lõikusviisi

- Madal – lihtne katta
- Kõrge – talvekindlatele sortidele
- Kõrge – talvekatet vajavatele sortidele
- Kombineeritud kujundusviis – madal + kõrge

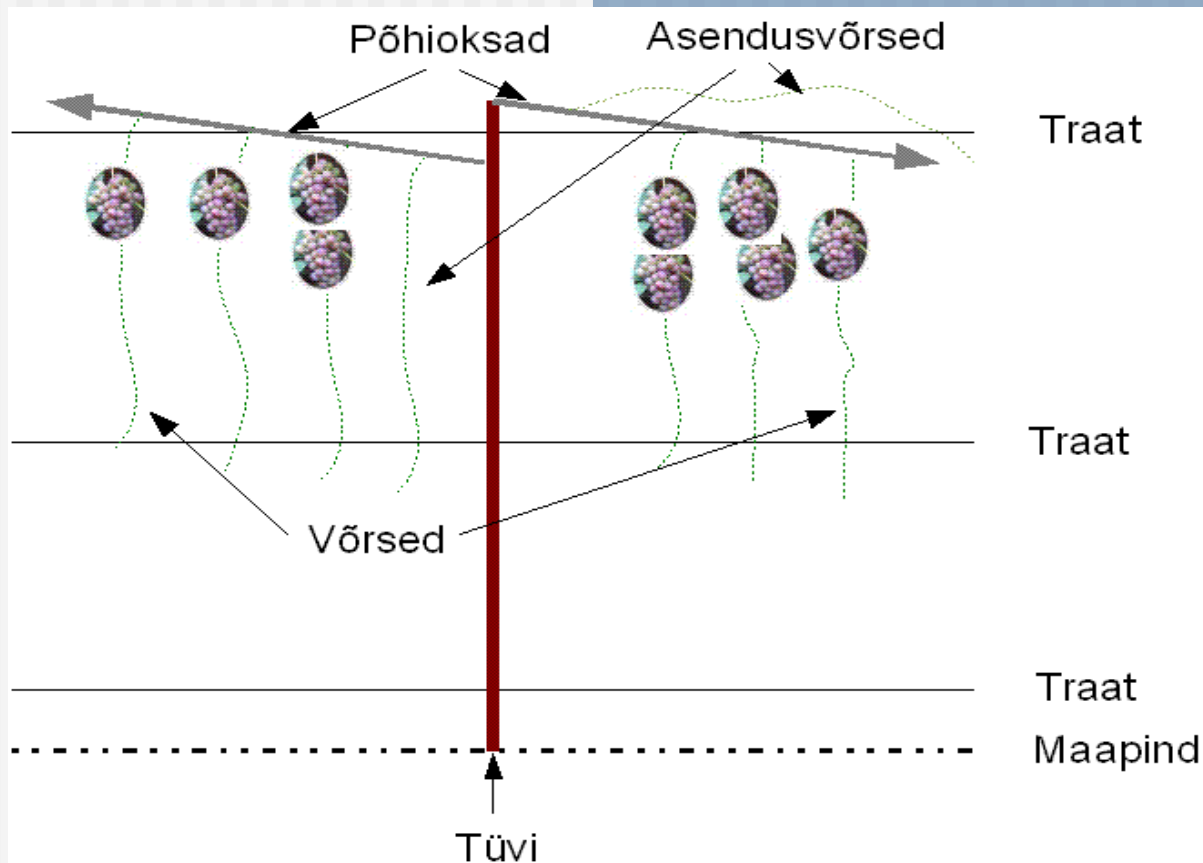
MADAL KUJUNDUSVIIS

kasutada saab lühikest või pikka lõikusviisi

KÕRGE KUJUNDUSVIIS

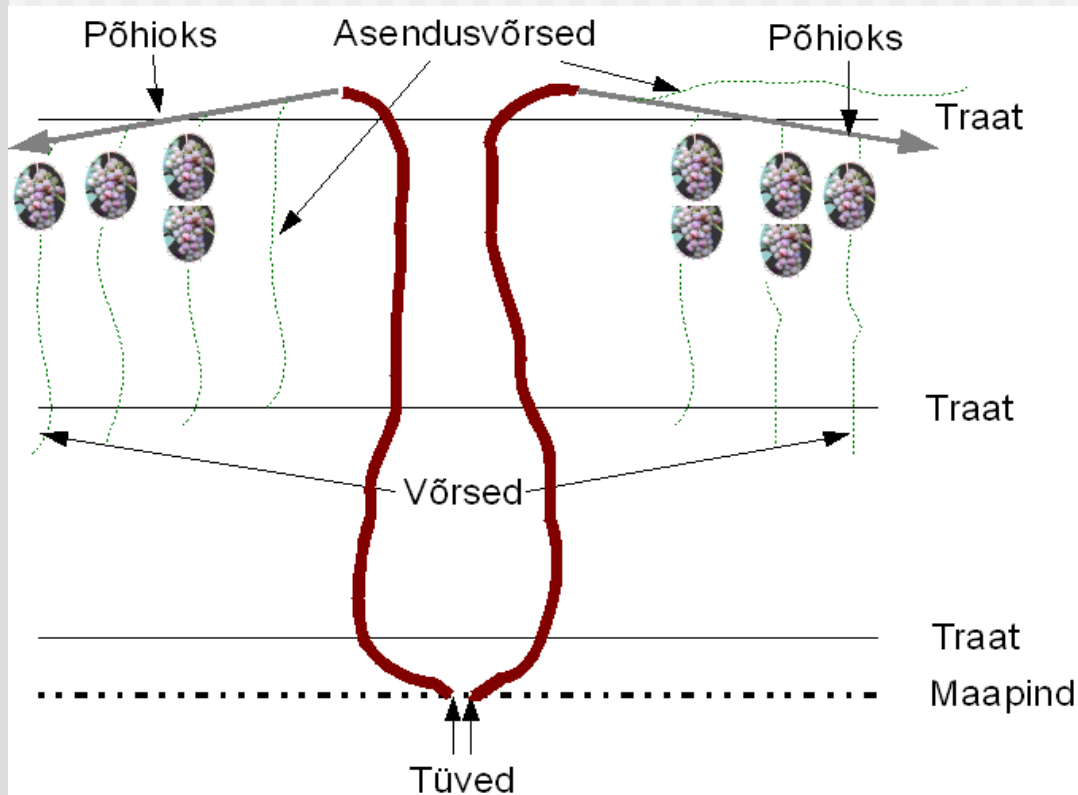
talvekindlatele sortidele

Eelistada pikka
lõikusviisi

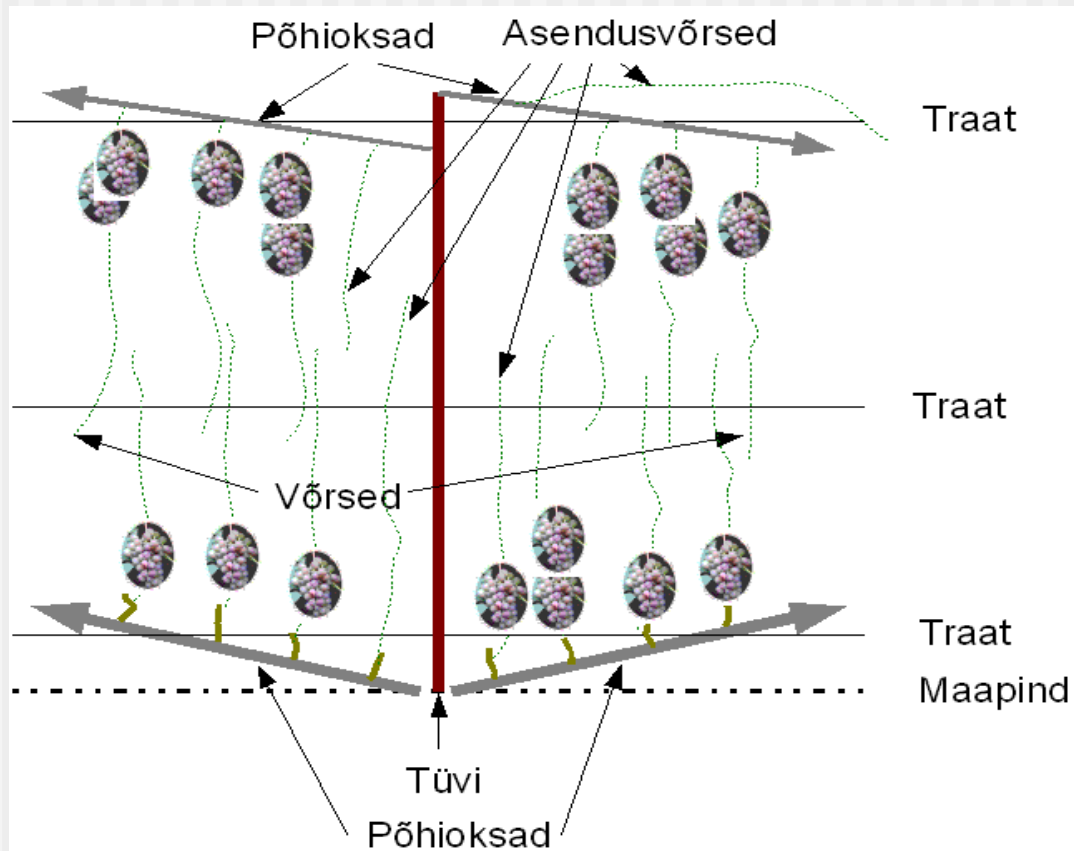
KÕRGE KUJUNDUSVIIS

talvekatet vajavatele sortidele

Eelistada pikka
lõikusviisi

KOMBINEERITUD KUJUNDUSVIIS

LÕIKUSTÖÖDE KÄIK

- Eemaldada korgistumata võrseosad
- Eemaldada peenikeste võrsetega ja kaugele ulatuvad vanemad oksad
- Kärpida jämedamad oksad pärast 5-10. ja peenemad pärast 2-3. punga
- Harvendada tihedamatest kohtadest

TALVEKATE

- Kerge kate – mahapainutatud okstele lõikusjäätmel, mis koguvad lund
- Tavaline kate – oksad kaetakse mullaga, või kuuseokstega; pärast maa külmumist soojustatakse puulehtedega

VIINAPUUDE KATMINE TALVEKS

OKSTE MAHAPAINUTAMINE JA KERGE TALVEKATE

Foto J.Kivistik